

največ zaslug Danilović in Mita Atanasijević, ki je zgradbo, v kateri se še danes nahaja vseučilišče, poklonil v dar veliki šoli. Šele vsled preosnov leta 1897. in 1900. je dobila velika šola več svobode, da je lahko razširila svoje delovanje in zbrala okrog sebe odlične mladeniče iz vseh srbskih dežel, ki so se oboroženi z znanjem vračali v svojo domovino. 27. februarja t. l. polnih sto let po prvem srbskem vstanku, je dobila Srbija najvišji hram znanosti —

SRBSKI PRESTOLONASLEDNIK JURIJ — POLNOLETEN.

vseučilišče. Vseučilišče nadkriljuje veliko šolo zlasti v tem, da bo imelo tudi medicinsko in teološko fakulteto in združuje tako v sebi vse panoge najvišje izobrazbe, dočim je velika šola zapustila v svojem delovanju veliko praznoto: nedostajanje naobraženih teologov in večjih zdravnikov. Z željo, da bi srbsko vseučilišče cvetelo in napredovalo, je rektor zaključil svoj govor ter zaklical: Vivat Academia!

Otvoritev je brzojavno pozdravil črnogorski knez Nikola, govorili so še minister Jovan Žujović v imenu „Akademije znanosti“, dr. Anton Heinc v imenu zagrebškega akademičnega senata, dr. A. Teodorov v imenu bolgarskega vseučilišča v Sofiji, baron Pumano v imenu turinskega vseučilišča, A. Trstenjak v imenu „Matice Slovenske“, dr. Vl. Černý v imenu „Slovanskega kluba v Pragi“, Steva Popović v imenu Tekelijevega zavoda v Novem Sadu. Po končani slavnosti so udeleženci v sprevedu odšli pred spomenik slavnih profesorjev velike šole Daničiča in Pančiča, kjer sta vseučiliška dekana Bogdan Popović in Sava Urošević položila krasne vence.

❧

Ruski jezik in ruska književnost na Bolgarskem. „Praviteljstvenyj Vjestnik“ je pred kratkim objavil zanimiv članek, v katerem se poroča, kako je razširjen ruski jezik in ruska književnost na Bolgarskem. L. 1829. je J. Venelin izdal prvi zvezek dela „Drevnie i nyněšnie Bolgare“. Venelin, ki je bil navdušen za Slovanstvo ravno tako kakor Šafařík in Kollár, je bil po rojstvu ogrski Rus; z Bolgari se je seznanil v Besarabiji in l. 1830. se je že preselil na Bolgarsko. Z njegovo pomočjo sta bolgarska trgovca iz Odese, Aprilov in Palanzov, ustanovila leta 1835. v mestu Gabrovu prvo bolgarsko srednjo šolo. In po vplivu te šole se je zgodilo, da se je začela na Bolgarskem ruska omika udomačevati. V petdesetih letih je že Slavejkov prevajal ruske pesnike. Ivan Vazov, danes prvi literarni predstavitelj bolgarskega naroda, tudi še v šoli, pred rusko-turško vojsko, naučil se je ruski. In po vojski, v novoustanovljeni bolgarski kneževini so prenehale težave, ki se je morala z njimi

izpočetka boriti ruska knjiga in ruska omika na Bolgarskem. V IV. in V. razredu bolgarskih srednjih šol je ruski jezik obvezen predmet; vsak Bolgar, ki je dovršil srednjo šolo, ako ne govori ruski, vsaj lahko čita ruske knjige. Bolgarski srednješolec proučava zgodovino na podlagi ruskih učnih knjig Šulgina, Glovajskega in Vinogradova, matematiko pa in fiziko na podlagi učnih knjig Malinina in Burenina.

Na sofijski univerzi rabijo dijaki kompendije ruskih profesorjev. Bolgarski zdravniki, kateri nikoli niso bili na Ruskem in so študirali na Zahodu, se pečajo z ruskim zdravniškim slovstvom. Še bolj potrebna je ruska strokovna književnost za častnike in duhovnike, ki še sedaj študirajo v Rusiji. Kako se je ruski jezik na Bolgarskem vdomačil, se vidi iz tega, da sta profesorja Dragomanov in Milukov (oba Rusa) več let predavala na sofijski univerzi v ruskem jeziku. Kulturno življenje bolgarsko je še mlado, njegove potrebe so velike, zavoljo tega se na Bolgarskem mnogo prevaja — in to iz ruščine. Tudi dela zahodno-evropske literature se večidel prevajajo iz ruščine. —

Fr. Št.

☞

več in več. Na občnem zboru se je udeležencem naznanilo, da se bode letos tiskal prvi del „Pisma svatého“ prevedenega v slovaščino (dozdaj se je rabilo češko „Sv. pismo“), kar je vzbudilo veliko veselje.

☞

Zahvala Henrika Sienkiewicza. V Stockholmu, v Akademiji ved in umetnosti, je prejel letos Noblovo darilo tudi Henrik Sienkiewicz. V zahvalo je izpregovoril te-le krasne besede: „Ti, ki imajo pravico potegovati se za nagrado, ki jo je ustanovil plemenit ljudoljub, ne pripadajo ljudem enega plemena in niso prebivavci ene dežele. Vsi narodi sveta se potezajo zanjo v osebah svojih pesnikov in pisa-

DRŽAVNA ZBORNICA V KRISTIJIANI.

Velikodušen češki narodnjak. Češki duhovnik, msgr. Ferd. Lehner, vinogradski župnik, izdajatelj glasbenega in umetniškega lista „Cyrill“ in „Method“, izdajatelj „Dějin umění národa českého“, je daroval mestu Pragi svojo veliko knjižnico in svoje umetniške zbirke, razen tega pa še 100.000 K, da bi se ustanovil zgodovinsko-umetniški zavod v samostanu blažene Neže v Pragi. Zgodovina češke umetnosti je bila in je še priljubljen predmet plemenitemu ustanovitelju, msgru F. Lehnerju.

☞

Spolok sv. Vojtěcha, ki izdaja verske slovaške knjige kakor pri nas „Dr. sv. Mohorja“ in ki bi ga Mažari radi uničili, je natihoma vršil svoj občni zbor. Vdeležencev ni bilo veliko, dasi je udov vsako leto

teljev. Zato tudi visoki areopag, ki priznava to nagrado, in veličastni monarh, ki jo izroča, ne venča le pesnika, marveč hkrati tudi narod, čigar je sin. S tem tudi potrjujejo, da se tisti narod krepko udeležuje splošnega dela, da je njegov trud plodovit, in življenje potrebno za blagor človeštva. Vendar to darilo, ki je dragoceno za vse, koliko dragocenejše mora še biti za sina Poljske! Proglašali so jo mrtvo, toda evo enega izmed tisočerihih dokazov, da živi! Proglašali so jo nesposobno za okrepljenje in delo, a glej novi dokaz, da deluje! Proglašali so jo premagano, a glej novi razlog, da zna zmagovati! Komu torej ne pridejo na misel besede Galilejeve: Eppur si muove! ko se je vpiččo celega sveta priznala vrednost njenega truda, in je bilo venčano eno njenih del. Za to venčanje — ne moje osebe, ker poljska tla žive in ne manjka pisateljev višjih od mene, —